

Goede start kalf noodzaak voor minder medicijngebruik

Jetta Heeres - van der Tol

Antibioticagebruik in de veehouderij wordt door de buitenwereld kritisch gevolgd. Daarom is voor het imago van de sector een bewust en terughoudend gebruik van antibioticum erg belangrijk. Door interviews met verschillende deskundigen aangevuld met literatuur is inzicht verkregen in de ziekteproblemen en het daarbij inzetten van antibiotica. Daarnaast zijn aandachtspunten en oplossingsrichtingen aangegeven om het antibioticumgebruik te verminderen. Deze studie heeft betrekking op vleesstieren, rosékalveren en witvleeskalveren.

Ziekteproblematiek

Algemeen staat vast dat de ziekteproblemen zich voornamelijk voordoen in de startperiode. Dit spitst zich toe op de zgn. overgangs-/stressdiarree in de eerste week na aankomst op het vleesveebedrijf en de luchtwegaandoeningen op 4-6 weken leeftijd. Aanleiding van de maagdarmproblemen zijn vaak verteringsstoornissen waardoor bacteriën alle kans krijgen zich te ontwikkelen. Samen met de nodige stress door transport, een veranderende omgeving en onvoldoende weerstand van het kalf levert dit vaak problemen op. De luchtwegproblemen worden vaak veroorzaakt door een primaire virale infectie. Daarnaast kunnen secundaire bacteriële infecties een rol spelen (mycoplasma en pasteurella). Zowel tegen overgangsdiaarree als de longaandoeningen wordt 90 % van de kalveren preventief gekuurd (koppelbehandeling).

Melkveehouder speelt cruciale rol

Om het antibioticumgebruik terug te dringen is het noodzakelijk alle schakels in de vleesveehouderij onder de loep te nemen. Mogelijk een 'open deur', maar een gezond en vitaal kalf met de nodige weerstand bij aankomst op het mestbedrijf is essentieel. Hier ligt een belangrijke taak voor de melkveehouder die verantwoordelijk is voor de eerste verzorging van het kalf. Sleutelwoorden zijn hygiëne, verzorging, voeding (biestverstrekking).

Uiteraard is ook het management van de vleesveehouder van groot belang. Centraal staat hierin een zorgvuldige opvang (voeding, huisvesting) na aankomst op het bedrijf. De eerste 2-3 weken is een kritieke fase. Vroegtijdig overleg met de dierenarts en voorlichter over de opvang is belangrijk. Algemeen

vinden dierenartsenpraktijken dat veterinaire controle en begeleiding door een dierenarts in samenspraak met de betreffende voorlichter erg belangrijk is.

Op het vleesveebedrijf is het zaak de infectiedruk laag te houden. Het all-in/all-out systeem is hierbij een belangrijk instrument.

Ook transport en handel zijn twee belangrijke schakels als het gaat om het beheersen van dierziekten en het zo laag mogelijk houden van de infectiedruk. Belangrijke aspecten tijdens transport zijn de reisduur en het klimaat in de vrachtauto. De markt en verzamelplaats is eveneens een bron van infectie. Ook bij verlading en op de verzamelplaatsen geldt dat de infectiedruk zo laag mogelijk moet worden gehouden. Dit is mogelijk door regelmatig te reinigen in combinatie met ontsmetten.

Verplaats kalf pas vanaf 14 dagen leeftijd

Integraties en dierenartsen stellen vast dat meer dan 50 % van de kalveren die op de markt komen 4 tot maximaal 10 dagen oud is bij verkoop. Vaak wordt er nog getwijfeld over de leeftijd bij aankoop.

In de praktijk heeft men goede ervaringen met kalveren uit Polen, Duitsland en Denemarken. Kalverhouders willen deze kalveren graag hebben omdat ze sterker zijn. Deze kalveren hebben minder last van diarree en hoeven veelal niet gekuurd te worden. De startfase hebben ze al op het moederbedrijf meegemaakt. Ook bestaat de indruk dat deze kalveren minder gekuurd hoeven te worden tegen luchtwegaandoeningen (60 % versus 90 % gemiddeld).

In Denemarken en Duitsland moeten de kalveren volgens wetgeving minimaal 14 dagen oud zijn voordat ze vervoerd mogen worden. De wetgeving is gebaseerd op de EU-richtlijn 91/628 ter bescherming van jonge dieren tijdens transport. Daarin wordt aangegeven dat jonge, pasgeboren dieren pas vervoerd mogen worden als de navel volledig genezen is. Onderzoek uitgevoerd aan de Justus-Liebig D Universität in Giessen (DI.) geeft aan dat de volledige indroging van de navel circa vier weken duurt. Het indrogen van het buitenste zichtbare deel van de navelstreng en het loslaten van het ingedroogde weefsel duurt 10 tot 14 dagen. De heling van de wond duurt dan nog 2 tot 4 dagen. Bij het zoeken naar een compromis zou een leeftijd van 14 dagen als ondergrens moeten gelden.

Een goede start van het kalf is uiterst belangrijk voor het resultaat op het vleesveebedrijf. De melkveehouder heeft daarop een grote invloed.

Zeer jonge kalf vatbaar voor darminfecties

Overigens is het indrogen van de navel niet de enige reden om het kalf niet voor twee weken leeftijd te verplaatsen naar een ander bedrijf. Er is veel onderzoek bekend naar de onvolledige ontwikkeling van het verteringsapparaat van het pasgeboren dier. De enzymproductie is nog onvoldoende en daarnaast is de zuurgraad in de maag nog relatief hoog vanwege de nog beperkte zuurproductie. De onvoldoende ontwikkelde zuurbarrière in de maag resulteert in een hoge gevoeligheid voor darminfecties van het pasgeboren dier. Volgens Duitse onderzoekers zijn pas aan het eind van de tweede levensweek alle levensfuncties en organen zodanig versterkt dat de 'pasgeborenperiode' afgesloten is en de 'jungtierperiode' begint. Dit alles overziend zijn er vele redenen om het kalf niet binnen twee weken bloot te stellen aan allerlei veranderingen en stressfactoren.

Het bovenstaande betekent dat melkveehouders gestimuleerd moeten worden om gezonde kalveren met voldoende biest en een gunstige leeftijd aan te bieden voor verkoop. Meer voorlichting richting melkveehouder is noodzakelijk. Maar ook de veehandelaar moet het te jonge kalf laten staan. De centrale vraag is of de melkveehouder meer aandacht aan de kalveropfok wil besteden en kalveren langer aan wil houden. Kalveren langer aanhouden betekent immers meer kosten.

In een eerder vakdeel Veehouderij werden de extra kosten voor vijf dagen langer aanhouden berekend op f 35. Zwaardere kalveren verdienen een meerprijs en daar heeft de vleeskalversector baat bij.

Sinds eind mei is in het SKV-reglement opgenomen dat kalveren minimaal 10 dagen in het I&R systeem moeten zijn geregistreerd voordat ze het bedrijf mogen verlaten. Deze maatregel is duidelijk een winstpunt voor de vleeskalversector. Om de maatregel tot een succes te maken moet, gezien het bovenstaande en naar buitenlands voorbeeld, deze periode wellicht verlengd worden tot 14 dagen.

Oudere kalveren, minder medicijngebruik

Maar wat betekent dit nu voor het antibioticumgebruik? Vindt er nu geen verschuiving plaats van het antibioticumgebruik van het mestbedrijf naar het melkveebedrijf? Als dit het geval is levert het immers netto voor wat betreft vermindering van het medicijngebruik niets op. De algemene indruk is dat als de kalveropfok op het melkveebedrijf netjes wordt uitgevoerd het niet nodig moet zijn te kuren op het melkveebedrijf. De kalverintegraties geven aan dat wanneer voldaan is aan de genoemde voorwaarden het verantwoord is preventieve koppelbehandelingen in de beginfase te beperken.